

Brev hjemmefra 3/19

Medlemsblad for Norsk utvandremuseums venner

Foto:
Henning Holter Christiansen
HA 14.11.2015

Innhold:

Side 1: Da pokalen kom hjem
Side 2: Informasjon.
Side 3: Lederen har ordet.
Side 4: NAL utstillingen 08/19
Side 5: Nytt fra Utvandremuseet
Side 6: Aktivitet høsten 2019.
Side 7: Gundersonstua.
Side 8: Slektsforskerdagen 2019

Side 9: Rapport kurs intervju
Side 10: Ole and Lena
Side 11: FNM - Årsmøtet 18/19
Side 12: En emigranthistorie
Side 13: En emigranthistorie
Side 14: Juleminde 1930
Side 15: Invitasjon historie dag.
Side 16: Invitasjon julelunsj

Norsk utvandremuseums venner kontakt info

Adresse:

Ingrid Semmingsens veg 10
2312 Ottestad

Spørsmål til foreningen rettes til:

leder@numv.no - 468 95 561

Hjemmeside:

www.numv.no (under utarbeidelse)
Facebook: Utvandremuseets venner

Organisasjonsnummer: 921 202 830**Bank:** 1800 13 44818**Vipps:** 573823**Redaksjon "Brev hjemmefra" - kontakt:**

leder@numv.no

Bli medlem i venneforeningen:

Vipps på nr.: 573823

Merk innbetalingen med navn, telf.nr. og epost. Eller til bank med samme opplysninger

Medlemskontingenten er kr 250 pr. år

Styret:

Leder:	Ola Aas	468 95 561	leder@numv.no
Nestleder:	Odd Hemma	909 31 247	ohemma@online.no
Kasserer:	Arne Rønningstad	415 23 467	ar-ro2@online.no
Sekretær:	Inger J. Kristioffersen	474 19 896	ijkristo@online.no
Styremedl:	Bjørn Tore Brohjem	930 11 211	bbrohjem@online.no
Styremedl:	Finn Brobakken	478 24 296	finn.brobakken@hotmail.com
Styremedl:	Else Marie Fjellstad	974 84 891	elsefjelstad@gmail.com
Varamedl:	Liv Aunan Botten		liv.aunan.botten@annomuseum.no
Varamedl:	Anders Gunnestad		anders.gunnestad@gunnestad-as.no

Revisor: Bogdan Jankov

Valgkomite: Oppnevnes av styret

Representasjon styret i Stiftelsen Norsk utvandremuseum og forskningscenter:

Representant: Leder

Vararepresentant: Nestleder

Representasjon til årsmøtet i Forbundet Norske Museumsvenner (FNM):

Representant: Leder

Vararepresentant: Nestleder

Styret oppfordrer alle til å verve medlemmer til venneforeningen – vi ønsker oss flere medlemmer til å delta i våre aktiviteter i samarbeid med museet fremover.

Innmelding kan gjøres ved å sende en epost til: leder@numv.no - sette inn kr 250,- på konto: 1800 13 44818 - På VIPPS #573823. Husk å oppgi navn, telefon og telefonnummer i meldingsfeltet.

Lederen har ordet

Venneforeningen har hatt en aktiv høst med to medlemskvelder og gjennomføring av kurs i intervju-teknikk. I tillegg arbeider vi med del to i intervjuprosjektet i samarbeid med Øyas venner og Memoar. Vi kan være veldig stolte med at vi har klart å samle nærmere 100 personer i våre aktiviteter hittil denne høsten.

26. oktober var venneforeningen være tilstede med egen stand på slektsforskerdagen på riksarkivet i Oslo.

Lørdag 23. november fortsetter vi med å samle historielagene på hedmarken med visning og salg av lagenes årbøker. Tor Karseth kommer for å fortelle om sin mors tilknytning til den kjente Romedølen Andrew Furuseth.

Husk at alle er velkommen på våre arrangement.

Siden 3. sept. har venneforeningen hatt kontortid på museet hver tirsdag. Veldig hyggelig at flere har benyttet seg av dette tilbudet denne høsten og vi fortsetter med dette tilbudet inn i 2020.

Vi håper at flere av våre medlemmer kan engasjere seg litt mer aktivt i foreningen. Vi har prosjekter som f.eks. dugnader ved arrangement i regi av Norsk utvandrer museum. Vi trenger medlemmer inn i redaksjon

for «Brev hjemmefra» i arbeidet med intervjuer trenger vi flere som kan delta i logging og redigering av opp-takene. Det er også mulighet til å bli intervjuer, det vil bli gitt opplæring i dette arbeidet. Dette er et meget spennende arbeid. Ta kontakt med oss hvis du ønsker å delta aktivt i vårt arbeid.

Etter nyttår så er det pr. nå tre arrangement på museet vi skal hjelpe til med dugnad. Dette er to Alaskadager i februar og natt på museet i mai

Det som gleder oss mest er at vi siden juni har fått 11 nye medlemmer. Takk til alle medlemmene for at dere viser oss annerkjennelse og tillit med å være medlem i Norsk Utvandrer museum sine venner

Venneforeningen fyller 30 år i 2020 og styret arbeider med å få til en markering av dette jubileet.

Ha en fortsatt fin høst!

NAL utstillingen 2008 - 2019

Utstillingen den Norske amerikalinjen ble åpnet 31 mai 2008.

28. november 2007 har Erling Noren en artikkel i Hamar Arbeiderblad med denne teksten: «*I juni 2008 åpner utstillingen om Den Norske amerikalinjen på Norsk utvandrermuseum.*

- Utstillingen vil dekke hele museets utstillingsareal i underetasjen. Arbeidet med bygging av utstillingen er allerede godt i gang, sier Leif Arne Holen ved museet.

I 1910 ble tanken om et eget norsk selskap for norsk og norsk-amerikansk trafikk på USA, og kanskje først og fremst utvandring, realisert. Den Norske Amerikalinje (NAL) ble etablert. Amerikalinjen var nasjonenes stolthet, og selskapets skip ble betraktet som handelsflåtens flaggskip. Gjennom mer enn 70 år var selskapets skip et bindeledd mellom Norge og USA. Den transatlantiske trafikk nådde sitt høydepunkt i 1956, ifølge Holen. Det året hadde NAL 25 400 passasjerer. Fra 1960 tallet gikk skipene først og fremst i cruisetrafikk.

- Vi søker Stange kommune om 5 000 kroner for å arbeide med lokalhistorien om amerikalinjen, sier Holen.

Gjennom arbeidet har det dukket opp mye informasjon om hedmarkinger som har vært tilknyttet Amerikalinjen.»

NAL utstillingen er den største samlingen av gjenstander og skipsmodeller fra Amerikalinjen. Det største klenodiet er kanskje vandrepokalene fra Ro konkurransene i New York som plutselig dukket opp på et bruktmarked i Løten – Prisene var 40 000 kr, men museet fikk kjøpt den for 25 000 kr takket være velvillige sponsorer som mente at denne hørte til på museet. Pokalen er gitt av skipsverftet The William H. Todd og i 1930 fikk Stavangerfjord et napp i pokalene. I 1932 fikk Bergensfjord pokalen til odel og eie etter å ha vunnet pokalen for andre gang. Det kunne være opp mot 100 000 tilskuere på disse konkurransene

Siste møte med i utstillingen ble markert på medlemskvelden som ble arrangert av venneforeningen 12. oktober. Dette ble en flott kveld med 30 fremmøtte og en verdig avslutning av utstillingen som har vært en del av museet siden 2008. Vi var så heldige at vi hadde besøk av Nils A. Røhne,

som fortalte om sin tid som sjømann på NAL. Foredraget ble krydret med viser fra bla. Stange. Trist at NAL utstillingen nå blir borte fra museet. Vi må se fremover til den nye spennende utstillingen som skal presenteres utpå våren neste år.

Nytt fra utvandrer-museet v / Terje:

I perioden 28. september – 6. oktober var ledelsen ved Anno Museum og Norsk utvandrer-museum på en USA-tur. Følgende personer var med: Knut Storberget, styreleder i Anno Museum, Sven Inge Sunde, administrerende direktør i Anno Museum, Terje Hasle Joranger, avdelingsdirektør ved Norsk Utvandrer-museum, Kari Amdam, leder i Stiftelsen Norsk Utvandrer-museum, Knut Djupedal, tidligere avdelingsdirektør ved Norsk Utvandrer-museum, Inger-Maren Slagsvold, formidler ved Norsk Utvandrer-museum og Lucia Aragon fra Norsk Utvandrer-museum. Det var flere målsetninger ved turen. En målsetning var å overlappe nettverk og samarbeidsrelasjoner mellom tidligere avdelingsdirektør og ny avdelingsdirektør, en annen var å revitalisere et non-profit fond i USA, Norwegian Emigrant Museum, Inc. Dette fondet har eksistert siden 1992 for å finansiere aktiviteter ved Norsk utvandrer-museum fra norskamerikanske interessenter. Den tredje målsetningen ved turen var å skape grunnlag og nettverk for Norsk utvandrer-museums rolle på norsk side tilknyttet forestående 200-års jubileum for norsk utvandring i 2025.

Gruppen besøkte flere institusjoner og organisasjoner i USA, der ledelsen ved Norsk utvandrer-museum og Anno Museum hadde møter med ledelsen i flere museer og foreninger. Under første del av oppholdet var vi i Midt-Vesten, og vi besøkte Vesterheim Norwegian-American Museum i Decorah, Iowa, Norwegian-American Historical Association i Northfield, Minnesota og Minnesota Historical Society i Saint Paul. I bydelen Ballard i Seattle i Washington besøkte vi National Nordic Museum i lokaler som åpnet i 2018. Møtet med ledelsen ved disse institusjonene og foreningene var vellykket, da vi fikk et innblikk i hvordan de arbeidet. Dessuten fikk Norsk utvandrer-museum styrket nettverket sitt gjennom besøkene. Norsk utvandrer-museum er forvalter av både en materiell og immateriell kulturarv, og institusjonene i USA hadde det samme fokuset. Derfor ser jeg for

meg at vi kan samarbeide om flere prosjekter i årene som kommer. Dette gjelder bl.a. utstillinger og samordning av aktiviteter fram mot 2025-markeringen av den norske utvandringen til USA.

Inger-Maren og Lucia ble med på turen i egen-skap av deres arbeid med utstillingen «Opphavstegn», et samarbeidsprosjekt mellom Norsk utvandrer-museum og Glomdalsmuseet. Se mer om prosjektet i Brev Hjemmefra 2/19. Stort sett jobbet de med sitt prosjekt parallelt med at museumsledelsen besøkte institusjonene i Midt-Vesten og i Seattle. De hadde kontaktpersoner i Northfield og Spring Grove, Minnesota og i Seattle i Washington som hjalp dem med å oppsøke lokale informanter til prosjektet. Der fotograferte de og intervjuet til sammen 40 personer, og dessuten tok de bilde av gjenstander de forbinder med sin norske identitet. Det ble en vellykket tur for Lucia og Inger-Maren, og en del av stoffet de samlet inn får vi se når utstillingen åpner i juni 2020. Framover kommer Inger-Maren og Lucia til å samarbeide med to ansatte ved Glomdalsmuseet om fotografering og intervju av etterkommere etter innvandrere til Norge til utstillingen. Foruten utstillingen, innebærer «Opphavstegn»-prosjektet et samarbeid med skoler i regi av Den kulturelle skolesekken (DKS), et prosjekt som det vil bli jobbet mer med i 2020.

Aktiviteter 2019 / 2020 - NUMV

- 05.11. Kontordag 11:00 – 14:00
- 05.11. Åpen museumskveld i regi av museet: Tema: Tvungen migrasjon og sjørøveri.
- 07.11. Styremøte NUMV.
- 12.11. Kontordag 11:00 – 14:00.
- 19.11. Kontordag 11:00 – 14:00.
- 23.11. Historielagene på Hedmarken m/Tor Karseth
- 26.11. Kontordag 11:00 – 14:00.
- 28.11. Styremøte NUM og forskningssent.
- 03.12. Kontordag 11:00 – 14:00.
- 05.12. Styremøte NUMV.
- 10.12. Kontordag 11:00 – 14:00
- 14.12. Julebord. Vi er invitert av SoNs of Norway, se siste sia.
- 07.01. Kontordag 11:00 - 14:00
- 14.01. Kontordag 11:00 - 14:00
- 16.01. Styremøte NUMV
- 21.01. Kontordag 11:00 - 14:00
- 23.01. Medlemskveld (Tema kommer senere).
- 28.01. Kontordag 11:00 - 14:00
- 04.02. Kontordag 11:00 - 14:00
- 11.02. Kontordag 11:00 - 14:00
- 16.02. Alaskadag for familier (Behov for dugnadshjelp).
- 18.02. Kontordag 11:00 - 14:00
- 25.02. Kontordag 11:00 - 14:00
- 26.02. Alaskadag for barnehager (Behov for dugnadshjelp).
- 03.03. Kontordag 11:00 - 14:00
- 10.03. Kontordag 11:00 - 14:00
- 17.03. Kontordag 11:00 - 14:00
- 19.03. Årsmøte innkalling iht. vedtekter.
- 23.04. Medlemskveld (Foredrag om amerikanske biler??).

- 16.08. SoN Verdenskongress Hamar 16.08. - 23.08.

**Årsmøte for 2019 i Norsk utvandrer-museums venner
blir arrangert 19. mars 2020.**

Velkommen på våre arrangement!

Gundersonstua

Friluftsmuseet på utvandremuseet består av 8 bygg. En vandring her viser deg livet til de norske nybyggerne i den amerikanske midtvesten i perioden fra ca. 1870-1920. Foruten bolighus og uthus inkluderer det også en skolestue og en kirke. I «Brev hjemmefra» skal vi som fast post fremover, presentere alle 8 bygningene som er i friluftsmuseet på museet. Bilder og tekst: Norsk utvandremuseum.

Knut Gunderson fra Krødsherad emigrerte til Amerika i 1882. Han flyttet til Otter Tail County i Minnesota og ervervet seg land. Der bygget han denne vesle tømmerstua.

Gundersonstua er typisk for de første boligene som ble satt opp av de som nettopp hadde skaffet seg en "farm" i Midtvesten. Den var ikke ment å være en permanent bolig. Den skulle tjene til formålet inntil farmen hadde skaffet seg et levebrød og midler nok til å bygge et større og bedre hus til seg og sine.

I 1888 giftet Knut Gunderson seg med Maria Ramstad. De flyttet inn i hans lille tømmerstue og bodde der med etterhvert 5 barn frem til 1894. Da fikk de bygd seg et nytt hus og fikk 6 barn til. Dette huset ble da brukt som sommerkjøkken og grønneri.

Huset ble donert til museet i 1962 av Knut Gundersens barnebarn Wayne

Slektsforskerdagen 2019 på riksarkivet

Slektsforskerdagen 26. oktober på Riksarkivet i Oslo, et arrangement som ble arrangert av Slegt og Data i Oslo/Akershus, Arkivverket og Oslo byarkiv.

Årets tema var: «Arkivene forteller»

Arrangementet samler slektsforskere, bransjefolk og bedrifter innen dette fagfeltet. Venneforeningens deltagelse beror på å finne ut om dette er en arena for oss i tillegg til å markedsføre våre aktiviteter og ressurser vi har gjennom vårt arbeid på Norsk utvandremuseum. Vi har begrenset tilgang til utstillingsmateriell og vi venter på ferdigstilling av vår nye logo, slik at det å få laget standmateriell må vente til denne er klar. Vi føler alikevel at vi fikk presentert oss på en verdig og god måte. Med en powerpointpresentasjon, Museets brosjyre, vår egen brosjyre, innmeldingsblanketter og A4 skilt med informasjon til publikum. Inger Johanne Kristoffersen og Ola Aas representerte Venneforeningen denne dagen. Vi er veldig fornøyd med at så mange var interessert i vårt arbeid på museet. I tillegg fikk vi selvsagt også spredt informasjon om museets virksomhet.

Slik vi ser det, så er dette en arena som vi skal delta på ved senere anledninger. Neste mulighet er oktober 2020.

I tillegg til et rent treff med slektsforskere, var det en meget spennende foredragsrekke denne dagen:

Kl. 10.15: Else Edvinsen Granum ønsker velkommen

Åpningstale ved Tom Oddby, Direktør for publikumsavdelingen i Arkivverket. Konferansier: Svein L. Rasch.

Kl. 10:30 – 11:00: «Nordmenn jorden rundt» v/ Fredrik Larsen, historiker, forfatter og redaktør i Aftenposten Historie.

Kl. 11:15 – 11:45: «Ute fra verden den vide» v/Anne-Lise Kirkerud, Seniorrådgiver Arkivseksjonen i Utenriksdepartementet.

Kl. 12:00 – 12:30: «Folketellingen 1920, den 13. i rekken»

v/Jon Are Vøien, Frivillighetskoordinator i Arkivverket.

Kl. 12:45 – 13:45: «Industrien som kilde til slektsforskning «

– hva finner vi i arkivene etter Hjula Væveri på Sagene og Akers mekaniske verkstedklubb? v/ Tone Rasch, Norsk Teknisk museum og Tor Are Johansen, Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Kl. 14:00: «Minikurs»

v/Grethe Flood, Arkivverket.

Norsk utvandremuseums venner

Er du interessert i historie? Vil du vite mer om den norske utvandringen? Bli medlem i Norsk utvandremuseums venner.

Norsk utvandremuseums venner har som formål å støtte museets virksomhet gjennom frivillig arbeid. Som venn av Norsk utvandremuseums venner får du fri adgang på museet, tilgang til eksklusive opplevelser og ny kunnskap om den norske utvandringen. NUMV har medlemmer spredt over hele landet, flest i fra Innlandet (Hedmark/Oppland).

Som medlem får du gleden av trivelig sosialt fellesskap. For tiden har NUMV 76 medlemmer.

Som medlem får du tidsskriftet «Brev hjemmefra» og invitasjoner til utstillingsåpninger og arrangementer.

Norsk utvandremuseums venneforening er en åpen forening.

Alle som vil, kan bli medlem.

Årskontingenten er kr. 250,-.

Rapport fra kurset i intervjuteknikk med video

Helgen 20 - 22 september ble kurset i intervjuteknikk med video gjennomført på utvandrermuseet. Vi var hele 8 deltagere i tillegg til kurslederne Barbro og Bjørn fra Memoar. Vi startet med forberedelser på fredag med rigging av utstyr og lokalet som skulle brukes til selve kurset på lørdag. Fredagen ble også brukt til å intervju hvalfangerne Anstein Johansen Kolbuholen og Per Magnar Holte. Intervjuene ble brukt i undervisningen på selve kurset dagen etter. En kortvesjon med beretningen om kongeseljakt på Syd Georgia ligger tilgjengelig på venneforeningens facebookgruppe. Bygdebokforfatter Ole Jacob Tomter, Vang historielag. Ble også intervjuet på fredag, men dette intervjuet ble dessverre ødelagt, da teknikken sviktet. Ole Jacob stilte sporty opp igjen på søndag for nytt intervju. Vi som deltok på kursdagen lørdag møtte vel opp lett ansente på hvor dette skulle bringe oss. Kursleder Bjørn Enes er en enstående og entusiastisk foredragsholder som fikk oss fort unna slike tanker. Vi fikk en god gjennomgang i interjuerens rolle, etikk, lyssetting, tips for bruk av

kamera.

Og informasjon om viktigheten med logging av intervjuene, slik at opptakene blir søkbare for de som senere skal bruke materialet til forskning, oppgaveskriving etc.

Mat må man ha på en slik dag og Øyas venners egen kokk Anstein stilte med sin berømte "Stormsuppe" som falt i god smak hos alle. Eli Berit kom og stekte vafler i kaffe-pausen sånn at vi fikk fylt på energi for resten av dagen.

Søndagen kom og tre av oss skulle utøve intervjukunsten for muligens første gang. Alle tre tok tak i dette med friskt mot og vi kom oss gjennom dette med æren i behold. Dette med redigering av opptak er et fantastisk verktøy. Mitt inntrykk er et intervjuobjektene og intervjuerne var veldig fornøyde og at vi nå har intervjuet 8 hvalfangere fra innlandet er bra.

Videre fremdrift er under arbeid og vi aventer svar på søknad om midler fra 2 stiftelser. Prosjektet vil bli gjennomført også uten støtte.

Hvis du som leser dette synes at dette prosjektet ser spennende ut så er du velkommen til å delta. Ta kontakt med oss.

Medlemmer i utvandremuseets venner har gratis adgang ved besøk på Norsk utvandremuseum. Medlemmer betaler vanlig inngangsbillett ved arrangementer på museet.

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

MIGRASJONSMUSEETS VENNER

Org.nr: 921202830

32774921202830

Norsk Tipping

Ole and Lena Jokes

Ole and Sven grabbed their poles and headed out to do some ice fishing. As they were augering a hole in the ice they heard a loud voice from above say, "There are no fish under the ice." Ole and Sven moved about 25 feet over and started to make another hole. The voice said a little stronger, "There are no fish under the ice." They both looked around and then looked up. Ole said in a humble voice, "Are you God?" The voice spoke back, "No ya idiots! I'm the ice rink attendant."

Ole was in trouble. He forgot his wedding anniversary. His wife, Lena, was really angry. She told him, "Tomorrow morning, I expect to find a gift in the driveway that goes from 0 to 200 PRETTY DAMN FAST!" The next morning Ole got up early and left for work. When Lena woke up, she looked out the window and sure enough there was a gift-wrapped box in the middle of the driveway. Confused, Lena put on her robe and ran out to the driveway and brought the box back in the house. She opened it and found a brand new bathroom scale. Ole has been missing since Friday.

A man stumbles up to the only other patron in a bar and asks if he could buy him a drink. "Vy sure," comes the reply. The first man then asks: "Ver ya from?" "Norway," replies the second man. The first man responds, "Ya don't say, I'm from Norway too! Let's have anudder round to Norway." Curious, the first man then asks: "Vere in Norway are ya from?" "Bergen," comes the reply. "I can't believe it," says the first man. "I'm from Bergen too! Let's have anudder drink to old Bergen." About that time in comes one of the regulars and sits down at the bar. "What's up?" he asks the bartender.

"Nothing much," replies the bartender. "Ole and his brother Sven are getting drunk again."

Årsmøtet 6-8 sept. 2019

Sunnmøre Museumslag stod som arrangør da Forbundet for norske museumsvenner (FNM) inviterte til årsmøte og fagdager i Ålesund og omegn 6.- 8. september 2019.

Selve årsmøtet ble holdt i Scandic Hotell Parken. Her ble også alle deltakerne tilbudt mat og husrom. Og de aller fleste takket sikkert ja, inklusiv undertegnede. Siden han deltok som leder av valgkomiteen, ble deltakeravgiften påspandert av FNM. Sånn takker man selvfølgelig også ja til. Men i protokollen stod han oppført som delegert fra Norsk Utvandremuseums Venner. Fint.

Fra årsberetningen kan vi nevne flere saker:

Medlemstall: 57 venneforeninger med til sammen vel 20.000 medlemmer var tilsluttet siste året. Aktiviteten i foreningene var stor det siste året. Styret forsøker å holde kontakt med flest mulig, men er avhengig av tilbakemeldinger som f.eks. årsmeldinger, årsplaner og regnskap for å holde en viss oversikt over det verdifulle arbeidet som skjer lokalt, regionalt og nasjonalt. I mange museer er det frivillige arbeidet helt avgjørende for god aktivitet og drift. Derfor er det viktig å synliggjøre den totale frivillige innsatsen for å dokumentere samfunnsverdien av dette.

Samarbeid ledelse/venner: Det ble understreket viktigheten av at det legges til rette for godt samarbeid og avklaring av roller og ansvar i framtida. Økonomien i

FNM har i mange år vært stram, noe som har begrenset reisevirksomhet, antall styremøter og regionale samlinger. Det er arbeidet mot Kulturrådet og sentrale myndigheter med sikte på årlig driftstøtte, men foreløpig er det ingen gjennomslag for dette. Men etter at Marianne Andressen bidro med å opprette et reisefond til å dekke reisekostnader for styret, ble det lettere å drifte foreningen. Det kan også nevnes at regnskapet på årsmøtet ble lagt fram uten at bruken av dette fondet var godt nok dokumentert. Derfor ble det vedtatt å godkjenne regnskapet under forutsetning av at styret brakte dette i orden og dokumenterte i etterkant.

StyreWeb: Årsmøtet hadde også en egen presentasjon av StyreWeb, et dataprogram som tas i bruk i Styret og som vil lette styrearbeidet betraktelig i framtiden. Dette vil nok sikkert være til god hjelp for den i styret som får ansvaret for regnskap og revisjon.

Stiftelsen Sunnmøre Museum omfatter 12 ulike museer i regionen med ansvar for totalt 110 bygninger på Sunnmøre, samt båthaller med 600 års båthistorie og fokus på «fiskarbonden» Det ble også tid til byvandring med guide med hovedfokus på jugendstil for de som var interessert. Og det ble en busstur til historiske Giske og Godøy inklusivt besøk i Giske kyrkje, Alnes med klyngetun, Alnes fyr og Godøy Kystmuseum. Turen ble avsluttet med lunsj ved Godøy Kystmuseum.

Erling Hesjadalen

Alle vi som har slektninger som forlot fedrelandet har gjort oss tanker om hva de følte og hvordan turen gikk. Jo tidligere de dro, dess større var vel omveltningene. De skulle forlate slekt og venner, noen for å legge forholdene til rette med tanke på å få familien etter. Andre var nok vel vitende om at de sannsynligvis aldri ville komme til å se hverandre igjen.

Det nye landet lokket, men var også noe fryktinngytende. Noen hadde bekjente som hadde reist over, men det var ingen garanti for trivsel og lykke.

Overfarten var den første bøygen, det kunne ta opptil 2-2 ½ måned.på overfarten til Quebec som var et ganske vanlig mål for de båtene som førte sine passasjerer helt fram til det Amerikanske kontinent. Vel i land, kom andre barrierer, ikke minst språket. Noen hadde et reisemål, mens andre slo seg til underveis til sine mål ved at de fant arbeid og land som de fant passende.

På Utvandrer-museet har vi nå hatt utstillingen «Den Norske Amerikalinj» som ble etablert i 1910, og som utgjorde et enormt fremskritt i overfarten til Amerika. Selv den første av rederiets båter, «Kristianiafjord», som ble sjøsatt i 1913 ville vært det rene luksusskip i forhold til de båtene som ble brukt inntil da.

I kilden Norway-Heritage finner man en historie om en familie som emigrerer i 1861. Det er Guri Thorsdatter Trøo fra Hol i Hallingdal som forteller om overfarten til en niese. Båten de reiste med var barken «Victoria» som den gangen reiste fra Drammen/ Tønsberg til Quebec. «Victoria» var bygd av Nova Scotia, en provins i Canada ved innløpet til Quebec. Kaptein på denne turen var Preben von Ahnen Nygaard som også eide båten.

Båten hadde på denne turen 361 passasjerer, og mange av disse kom sikkert fra Ål. Etter et søk i kirkeboka forteller den oss at hele 312 personer meldte utvandring herfra i perioden 30. mars til 29. april 1861. «Victoria» ankom Quebec 5. juli 1861, men da Nasjonalarkivet i Canada ikke registrerte passasjerene før i 1865, og norske emigrantregistreringer fun-

gerte bare delvis inntil 1967, er det svært mangelfulle opplysninger vi har fra denne tiden. Vi vet imidlertid at Guri Thorsdatter og hennes familie var med.

Guri var født 15. juni 1846 på Trøo i Hol av foreldrene Thor Paulsen Trøo og Thuri Gjermundsdatter. Guro ble konfirmert i Hol kirke 2. april 1861, og den 5. april meldte de emigrasjon til Amerika. Med på reisen er også Guris bror Paul, som er født 6. juli 1851.

Guri forteller: Avreisen.

Den morgenen vi forlot Trøo, så vi bare Asle Nygaard og en gammel dame som kom for å ta vare på kuene, og dessuten Ole Trøo, fars bror. Men mange kjære venner hadde kommet tidligere og tatt farvel. Det var trist å reise. Det må ha vært vanskelig for mor å forlate så mange ting, selv om hun også fikk med en del. Hun tok med seg en stor og en liten kobberkjele og en stor kobber kaffekanne. En stor boks mat og forskjellige hjelpemidler og en stor kiste med klær var også med. Rokken ble tatt fra hverandre og plassert i bunnen av kista. Far leide to menn med hver deres hest og vogn for å bringe oss og sakene våre hele veien til Drammen. Noe som tok flere dager. Det var atten norske mil. Da vi endelig kom fram, leide vi et rom hvor vi bakte mere flatbrød, og gikk og kjøpte ris, erter og melk. Vi måtte ha med oss nok mat for hele sommeren i tilfelle det ble vindstille og vi ble forsinket. Men til slutt var vi ferdige.

Om bord i «Victoria».

Da vi kom om bord så jeg at det var senger for passasjerene i to høyder langs veggene under dekk. Mannskapet sov på dekk. Det var tre luker hvor vi kunne klatre på stiger opp på dekk. Vår plass var nær den midterste luken, noe som var ansett som den beste plassen. Det var mange hundre mennesker om bord og hver morgen gikk mennene ned og hentet maten vår og vann. Passasjerer som reiste som familie lagde sin egen mat i et heller shabby kjøkken, mens mannskapet hadde en fin bysse og en mann som sto for matlagingen. Det var fullt mannskap i tillegg til en

som snekret kister til alle barna som døde, inkludert den vesle datteren til onkel Paul. Det var trist å se den vesle kisten ute på vannet da vi seilte videre. Det ble også født en pike om bord, og hun ble døpt Anna Victoria.

Vi opplevde ingen virkelig storm, men en hard vind følte som om den ville velte skipet. Mye av tiden lå båten stille da vinden ikke var tilstede, eller en gikk i sikksakk eller bakover. Det var en fryktelig og farlig tid for rormennene og alle andre oppe på dekk. Et seil ble revet i fille. Andre ganger kunne det være vindstille, og da var det ingen framdrift.

Kaptein Nygaard var en snill mann, og han leste fra Bibelen og ba hver søndag. Han leste vakre taler i de begravelsene han holdt. Om kvelden gikk han rundt til alle køyene med sin lanterne og spurte eller undersøkte hvordan passasjerene hadde det. Han visste hvor viktig det var med trening så han ville at vi skulle danse. Særlig likte han Hallingdansen, så vi danset mye.

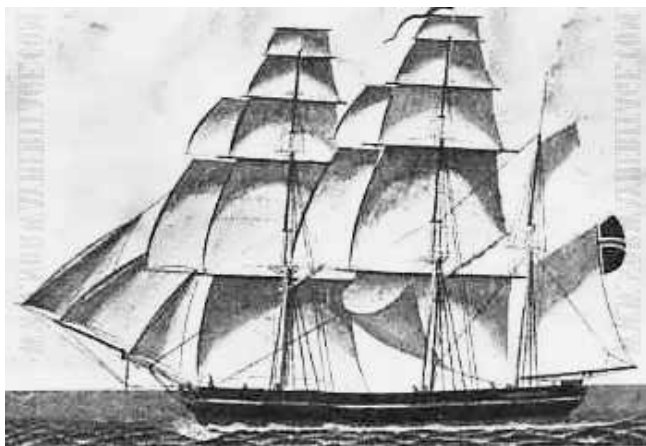
Vi seilte også i nærheten av noen isfjell, og da var det en tykk tåke. En gang holdt båten på å slå inn i et britisk skip. Da fant folk fram forskjellige instrumenter og lurte for å lage så mye støy som mulig. Faren til pastor Sletten hadde et stort alpehorn, og det kunne virkelig høres. Om morgenen da det hadde klarnet litt opp hadde de sett 26 isfjell i forskjellig størrelse.

Noen av mannskapet var klar over den store faren vi var i og vi så dem av og til med tårer i øynene, men den Allmektige holdt sin hånd over oss.

Mor var så syk at hun ikke fikk ned mat på tre uker. Kapteinen kom med te til henne hver morgen. Den 15. juni, på min 15-årsdag, skiftet været. Sola skinte og vinden kom tilbake. Da beveget båten seg raskt, og vi nådde igjen «Helvetia» som hadde seilt ut en uke før oss. Vi kjente mange av dem om bord, så vi vinket til dem, og det følte så godt at vi nå hadde så god fart. Vi kom til Quebec tre dager før «Helvetia» og kapteinen vår var glad. Vi syntes det var trist å forlate kapteinen og mannskapet. Alle gråt.

Guri og hennes følge reiser med kanalbåt ned St. Laurence-elven til Detroit, videre til Chicago, så Madison Wisconsin for til slutt å ende opp i Perry, Dane County, Wisconsin. Broren, Paul, finner vi ikke, men Guri gifter seg 29. oktober 1865 med Kittil Toresen Jeggum fra hjembygda Hol og de får 10 barn. Kittil dør den 20. juli 1934, og Guri dør den 8. januar 1945, begge i Dane County. De ligger begravet på York Memorial Lutheran Cemetery.

Inger Johanne Kristoffersen

Juleminde fra hvalfangst 1930

Skrevet av Olaf Dufseth (Olav Nicolaisen) 1904 - 1982.

Høsten 1930 gikk jeg om bord i flytende kokeri PONTAS som skuld fange i sydishavet. Vi kom om bord og fik en lugar helt forut i båten. Det var en 10 mand med køier over og under. Derinde var et langt bord som vi ble servert mat. Vi hadde med eget spisebestikk. Messegutten kom med maten og når vi hadde spist, kom han med oppvaskvann og vasket, og satte tallerkene og kopper i et trangt skap, så det ikke skulle bli knust i stor sjøgang.

Inne i lugaren lå alle arbeidsklær og da kunde du tenke deg luften som ble der inne. De var verken bad eller dusj for almindelige arbeider. Når vi kom om bord fikk vi en pøs (bøtte) som vi skulle ha for å vaske oss og vaske klær i. For da var det ikke vaskeri om bord. Da var det om å gjøre å finne seg en plass på kokeridekket og få satt opp en klæsnor og henge klær handkler på. Dette var alreit så lenge vi seilte på varmen, men når vi gikk fra Cape Town og sydover blev det kaldt så da ble det så som så med vasken.

Men når vi var kommen i fangst og alle kokene blev sat på, da blev det rene gasen. I lugaren vår hadde vi smia over oss hvor dem retta harpuner. Hver gang en harpun var retta slapp de den ned fra ambolten ned på dekket. Og det var rett over hodene på oss. Så det ble ikke mye søvn i førstninga. Men det blev bedre etter hvert og til slutt merka vi ingenting. All flensing og lensing foregikk utenbords. Det var ikke opphalingsslipp på PONTAS. Og da kunde en bli ganske våt mange ganger, men når det var full fangst var det lett og få tøyet tørt i kokeriet. Når

du hadde arbeidet 10 timer om dagen, kunde det hende at du måtte opp igjen etter 3 timer, flere ganger jeg hadde 18 timer i døgnet. Det blev bare sove og spise. Så blev det julekvelden og da blev det fri i 3 timer For det var 2 gjenger en om dagen en om natten. Den gjengen som arbeidet om natten var heldig for da fikk dem fri 3 timer. Den andre gjengen hadde fri til morgenen. Det var mange gamle sjøfolk om bord. Dem hadde med sig hjemmefra små juleduker så blev det en del pyntet, blev ganske koselig. Så kom messegutten med maten. Og det var kotteletter det var godt. Og så var det en halv flaske øl. Og så var det en som hadde med sig en gramafon og noen plater med julesalmer. Vi kom endelig i julestemning. Da kunde vi sitte å lure på hvordan de hadde det hjemme. Om morgen var det almindelig kost igjen brød og speilegg. Og sukker på brødet, det var standard påleg.

Men det var hvalfangere fra Gudbrandsdalen dem hadde med seg ekte gjetost og forskjellig godt i kista si. Når dem tok frem dette skulde alle smake.

Det er mange gode minner, selv om det var harde tider iblant.

Velkommen til en historisk dag på utvandrer-museet

Lørdag 23. november klokken 11:00

Program for dagen:

Velkommen

Tor Karseth forteller og
underholder. Temaet er
Andrew Furuseth.

Kaff med noe å bite i.
Mingling blant utstillerne.

Kaffespleis kr 50,-
Vi har VIPPS.

De fleste av historielagene
på hedmarken er tilstede
i tillegg til slektshistorie-
lagene i Sør-Østerdal og
Gjøvik med sine årbøker
og annen litteratur innen
fagfeltet.

Her kan du finne årets
julegaver til de fleste!

Historielagene vil være til-
stede til klokken 15:00.

Siste sia

SoN's of Norway Hamar Lodge inviterer til julelunsj

Årets julelunsj blir lørdag 14. desember

Vi møtes ute på Norsk Utvandremuseum kl. 1300.
Det vil bli servert julebufe fra Kjøkkenet as.

Pris: Kr 400,- pr.pers
(inkl. en lett øl el. en mineralvann)

Bindende påmelding innen 1. desember til:

Bjørn J. Myhre: bjm3004@online.no
el. tlf. 996 06 190

Knut Einar Volla: kevolla.68@gmail.com
el. tlf 959 93 851

